

**Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки
факультет культури і мистецтв
кафедра музично-практичної підготовки**

Зінаїда Дзяман

Спеціальний музичний інструмент:

Ф. Шопен. Вальс оп.64 № 2

(транскрипція для чотириструнної домри Г.М. Казакова)

методичні рекомендації
для самостійної роботи з курсу
«Спеціальний музичний інструмент»

Луцьк – 2018

УДК 780.616.1:[780.8:78.085.2](072)

Д 43

Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(Протокол № 2 від 22.02.2018 р.)

Рецензенти: *Гордійчук А. М.* – заслужений діяч мистецтв України, кандидат педагогічних наук, професор кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства факультету культури і мистецтв СНУ імені Лесі Українки

Марач О. М. – кандидат мистецтвознавства, голова циклової комісії викладачів диригування Луцького педагогічного коледжу

Дзяман З.В.

Д 43 Спеціальний музичний інструмент: Ф. Шопен. Вальс ор. 64 №2 (транскрипція для чотириструнної домри Г. М. Казакова): методичні рекомендації для самостійної роботи з курсу «Спеціальний музичний інструмент» / Зінаїда Василівна Дзяман. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – 28 с.

Методичні рекомендації адресуються студентам факультету культури і мистецтв спеціальності 025 «Музичне мистецтво» для самостійної роботи в класі чотириструнної домри.

УДК 780.616.1:[780.8:78.085.2](072)

© Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки, 2018

Зміст

Передмова	4
Львівська школа домрового мистецтва	7
Ф. Шопен. Вальс ор. 64 №2 (транскрипція для чотириструнної домри Г. М. Казакова)	9
Бібліографія	25

Передмова

Сучасна домра є результатом праці багатьох поколінь виконавців, композиторів, починаючи з рубежу XIX – XX століть. У той же час інструмент відображає багато ознак, властивих древньому прототипу, виступаючи, тим самим, в ролі одного із знаків самобутньої національної культури.

Популяризація виконавства на домрі на теренах України розпочалася з кінця XIX ст. в контексті просвітницької діяльності благодійних товариств, членами яких були здебільшого, дрібні службовці, які прагнули у вільний час активно займатись музикою. Домрово-балалаечні оркестри задовольняли подібні естетичні потреби завдяки тому, що інструментарій, зазвичай, був власністю товариств і члени гуртків засвоювали навички гри безпосередньо під час занять.

Генеза домрового виконавства в українських землях пов'язана з просвітницькою діяльністю видатного російського митця В. В. Андреева, який створив на основі реконструйованих і вдосконалених народних інструментів балалайки та домри оркестр нового типу.

Варто означити, що на шляху до професіоналізації виконавства на народних інструментах важливим кроком було становлення науково-методичної думки в галузі народно-інструментального академічного мистецтва. Її розвиток відбувався в двох напрямках: розробка навчальних програм для забезпечення навчального процесу та створення методичної літератури на допомогу практичному виконавству.

Незважаючи на відносну молодість (у порівнянні з іншими інструментами), домра виявилася затребуваною в різних видах музичної творчості: як сольний концертний інструмент (часто

у супроводі фортепіано, оркестру та ансамблевий – у поєднанні з баяном, балалайками, гусями та ін. Домра також утворює одну з основних партій оркестру народних інструментів. В останні десятиліття домра використовується в поєднанні з інструментами симфонічного оркестру (скрипкою, флейтою і т.д.), привносячи тим самим нові колористичні звучання, оригінальні темброві вирішення в загальну звукову палітру сучасної музики. В нових культурно-мистецьких реаліях, які змінили трактування домри в художньому просторі сучасності, актуальним є використання домри в популярно-естрадній музиці, в різних складах джазово-інструментальних ансамблів, органічно поєднуючись з естрадними інструментами.

Широкі тембральні можливості народних струнно-щипкових інструментів дозволяють досягати як природного так і штучного звучання. Йдеться про інтенсивний розвиток та ускладнення функціональної системи прийомів домрового інструменталізму. В контексті сучасного творчого процесу, в тому числі й завдяки створенню нової літератури, необхідно враховувати, що з розвитком сольного домрового виконавства постійно виникають все нові прийоми інтерпретації та звуковидобування. З'являючись у творах сучасних авторів, спочатку як епізодичні шумові й звукові, колористичні ефекти, згодом багато з них стають невід'ємною частиною виконавської майстерності домриста.

Відроджена трохи більше ста років тому, чотириструнна домра дуже швидко завоювала популярність у музичних колах, а згодом, завдяки подвижницькій діяльності блискучих українських домристів міцно утвердилася на концертній естраді як академічний сольний інструмент з власними виконавськими традиціями і різноманітним репертуаром. В процесі розвитку домрового виконавства значуща роль належить виконавцям-композиторам, або ж тим композиторам, що орієнтувалися на технічні можливості конкретних інструментів. Академізація домри у вітчизняному художньому

бутті вирішилася здатністю композиторів та виконавців-домристів відчутти виразові можливості інструмента, які б відповідали сучасним художньо-естетичним ідеалам і потребам, а також адаптувати та пристосувати відповідні твори класичного репертуару до тембрової специфіки домри. Вміння аранжувати для свого інструмента ті чи інші композиції, що були створені в попередні епохи та призначені для інших інструментів або складів, належить до найважливіших професійних засад підготовки домриста і складає фундамент їх фахової підготовки.

Львівська школа домрового мистецтва

На початку 40-х років у Львові були відкриті класи народних інструментів в музичному училищі (1945) та дитячих музичних школах міста. За основу організації навчання в них був взятий досвід музично-освітніх осередків Харкова, Києва та інших міст центральної та східної України, де аналогічні відділи існували ще з 20-х років минулого століття. У 1946 році у Львівській консерваторії були відкриті класи народних інструментів згідно з постановою Комітету у справах мистецтв УРСР. На відділі навчали гри на акордеоні, баяні, та домрі.

Класи народних інструментів у Львівській консерваторії вперше очолив Георгій Казаков (1914-1997). Він належав до покоління довоєнних музикантів широкої освітньої спеціалізації, які (за тогочасної потреби у професійних музикантах) реалізували свою мистецьку багатопрофільність у кількох інструментальних класах. Г. Казаков закінчив Київську державну консерваторію ім. П. Чайковського (1939 р.). На відділі народних інструментів Г. Казаков навчав гри на домрі, баяні, акордеоні, згодом – гітарі, балалайці та цимбалах. Самовіддана педагогічна діяльність талановитого музиканта мала своїм наслідком не тільки кількісне розширення кафедри, але й подальше стрімке зростання професійного рівня музикантів-народників, а невдовзі й появу перших лауреатів міжнародних та республіканських конкурсів.

Вагомим внеском в розвиток домрового мистецтва Г. Казакова є його робота з реконструкції та покращення якості народних інструментів. Г. Казаков підтримував творчі та дружні стосунки з майстром О. Ємельяновим. Сімейство чотириструнних домр майстра О. Ємельянова було сконструйовано, вдосконалено за по-

радами і фаховими побажаннями Г. Казакова. До того ж, він вперше застосував для гри на домрах поліуретанові медіатори, які згодом впевнено увійшли в практику домрового виконавства.

Вдало поєднуючи виконавську та педагогічну діяльність, Г. Казаков творчо підійшов до проблеми розширення домрового репертуару. За його ініціативи та сприяння з'явилися на світ твори для домри В. Польового («Соната»), Р. Сімовича («Пісня і танець»), І. Вимера («Пісня-поема»). Крім цього митець сам став автором творів для різних народних інструментів, таких як «Поема на тему Елегії М. Лисенка» для домри і фортепіано (1963), «Пісні та п'єси для чотириструнної домри і фортепіано» (1963), «Скерцо» для домри і фортепіано (1968) та інші. Створив низку інструментальних перекладів для цимбал, домри та народно-інструментальних ансамблів.

Кафедра народних інструментів Львівської музичної академії має тісні творчі контакти із зарубіжними музично-освітніми та творчими осередками, що сприяє пропаганді української музичної культури та обміну досвідом.

Вальс

Фридерик Шопен, ор. 64 № 2

Транскрипція Г. М. Казакова

Tempo giusto

Domra

Piano

The image shows a musical score for a waltz by Frédéric Chopin, Op. 64 No. 2, transcribed by G. M. Kazakov. The score is in 3/4 time and B-flat major. It consists of two systems of four measures each. The Domra part features a melodic line with dynamics *mf* and *p*, and includes triplets and slurs. The Piano part provides harmonic accompaniment with dynamics *mp* and *p*. The Domra part includes fingerings (1, 2, 3) and accents (>). The Piano part includes fingerings (1, 2, 3, 4) and slurs.

First system of a musical score. The top staff is a single treble clef with a key signature of one flat (Bb). It contains four measures of music. The first measure has a triplet of eighth notes (F4, G4, A4) and a quarter note (Bb4). The second measure has a quarter note (Bb4) with a breath mark, followed by a quarter note (A4) with a slur and a fermata. The third measure has a quarter note (G4) with a slur and a fermata, followed by a quarter note (F4) with a slur and a fermata. The fourth measure has a quarter note (E4) with a slur and a fermata. The bottom staff is a grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of one flat. It contains four measures of accompaniment. The first measure has a whole note chord (F4, Bb4). The second measure has a whole note chord (Bb4, F4). The third measure has a whole note chord (G4, Bb4). The fourth measure has a whole note chord (A4, Bb4).

Second system of a musical score. The top staff is a single treble clef with a key signature of one flat. It contains four measures of music. The first measure has a quarter note (F4) with a slur and a fermata, followed by a quarter note (G4) with a slur and a fermata. The second measure has a quarter note (A4) with a slur and a fermata, followed by a quarter note (Bb4) with a slur and a fermata. The third measure has a quarter note (Bb4) with a slur and a fermata, followed by a quarter note (A4) with a slur and a fermata. The fourth measure has a quarter note (G4) with a slur and a fermata, followed by a quarter note (F4) with a slur and a fermata. The bottom staff is a grand staff with a key signature of one flat. It contains four measures of accompaniment. The first measure has a whole note chord (F4, Bb4). The second measure has a whole note chord (Bb4, F4). The third measure has a whole note chord (G4, Bb4). The fourth measure has a whole note chord (A4, Bb4).

Third system of a musical score. The top staff is a single treble clef with a key signature of one flat. It contains four measures of music. The first measure has a quarter note (F4) with a slur and a fermata, followed by a quarter note (G4) with a slur and a fermata. The second measure has a quarter note (A4) with a slur and a fermata, followed by a quarter note (Bb4) with a slur and a fermata. The third measure has a quarter note (Bb4) with a slur and a fermata, followed by a quarter note (A4) with a slur and a fermata. The fourth measure has a quarter note (G4) with a slur and a fermata, followed by a quarter note (F4) with a slur and a fermata. The bottom staff is a grand staff with a key signature of one flat. It contains four measures of accompaniment. The first measure has a whole note chord (F4, Bb4). The second measure has a whole note chord (Bb4, F4). The third measure has a whole note chord (G4, Bb4). The fourth measure has a whole note chord (A4, Bb4). Dynamics markings include *mf* and *p* in the top staff, and *mp* and *p* in the bottom staff.

mf p

mp p

V₃ 2 1 2 1 V₄

4 1 2 3 2 0

mf

m. d.

1

Piu mosso

First system of a musical score. The top staff is a single treble clef with a key signature of one flat (Bb) and a 3/4 time signature. It contains four measures of eighth-note patterns with various fingering numbers (3, 4, 1, 2, 4, 1) and accents. The bottom part of the system consists of a grand staff (treble and bass clefs) with a piano (*p*) dynamic marking. The bass clef has a key signature of one flat and a 3/4 time signature, with a single dotted half note in the first measure. The treble clef has a key signature of one flat and a 3/4 time signature, with chords in each measure.

Second system of a musical score. The top staff is a single treble clef with a key signature of one flat and a 3/4 time signature. It contains four measures of eighth-note patterns with various fingering numbers (3, 1, 2, 4, 3, 4, 0, 0, 0, 4, 0, 4, 3, 2, 3, 1, 2, 1, 2) and accents. The bottom part of the system consists of a grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of one flat and a 3/4 time signature. The bass clef has a key signature of one flat and a 3/4 time signature, with a single dotted half note in the first measure. The treble clef has a key signature of one flat and a 3/4 time signature, with chords in each measure.

Third system of a musical score. The top staff is a single treble clef with a key signature of one flat and a 3/4 time signature. It contains four measures of eighth-note patterns with various fingering numbers (3, 4, 1, 2, 4, 3, 4, 0, 0, 0, 4, 0, 4, 3, 2, 3, 1, 2, 1, 2) and accents. The bottom part of the system consists of a grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of one flat and a 3/4 time signature. The bass clef has a key signature of one flat and a 3/4 time signature, with a single dotted half note in the first measure. The treble clef has a key signature of one flat and a 3/4 time signature, with chords in each measure.

Musical score for the first system. The treble clef staff begins with a triplet of eighth notes (fingerings 3, 4, 1) followed by another eighth note (fingering 1). A dashed line above the staff is labeled "gva". The melody continues with eighth notes (fingerings 1, 2) and a final quarter note (fingering 0). The grand staff accompaniment consists of chords in the right hand and single notes in the left hand. The dynamic marking *pp* is present at the end of the system.

Musical score for the second system. The treble clef staff features a triplet of eighth notes followed by eighth notes and quarter notes. The grand staff accompaniment continues with chords in the right hand and single notes in the left hand. The dynamic marking *pp* is present at the beginning of the system.

Musical score for the third system. The treble clef staff features a triplet of eighth notes followed by eighth notes and quarter notes. The grand staff accompaniment continues with chords in the right hand and single notes in the left hand. The dynamic marking *pp* is present in the middle of the system.

System 1: Treble clef, key signature of one flat (B-flat). The melody consists of eighth notes with accents. The piano accompaniment features chords in the right hand and single notes in the left hand.

System 2: Treble clef, key signature of one flat. The melody continues with eighth notes and includes a dynamic marking of *8va* (octave) indicated by a dashed line. The piano accompaniment includes a fermata in the right hand.

System 3: Treble clef, key signature of two sharps (D major). The tempo is marked *piu lento*. The melody is marked *f cantabile* and features a long slur with fingerings 1, 3, 2, 4, 1. The piano accompaniment is marked *mf* and includes a fermata in the right hand.

System 1: Treble clef, key signature of two sharps (F# and C#). The melody features a series of eighth notes with fingerings 2, 3, 3, 2, 1, 2, 3. The piano accompaniment consists of chords in the right hand and a bass line in the left hand.

System 2: Treble clef, key signature of two sharps. The melody continues with fingerings 1, 2, 1, 2. The piano accompaniment features a sequence of chords in the right hand and a bass line in the left hand.

System 3: Treble clef, key signature of two sharps. The melody includes a trill and fingerings 1, 2, 3, 4, 1, 3. A dynamic marking of *p* *dolcissimo* is present. An octave sign *8va* is indicated above the final notes. The piano accompaniment includes a *pp* marking and features chords in the right hand and a bass line in the left hand.

(8va)

1 8 3

(8va)

mf

2 3 2 2 3 1

(8va)

ff

4 4

(8va) - 4

1 1 6 10

Piu mosso

mf

p

3 4

mf

First system of a musical score. It consists of a single treble clef staff and a grand staff (treble and bass clefs). The key signature has one flat (B-flat). The treble staff contains a melodic line with eighth notes and a trill-like figure. The grand staff provides harmonic support with chords and bass notes.

Second system of the musical score. It features a single treble clef staff and a grand staff. The treble staff includes a dynamic accent (>) and an 8va (octave) marking with a dashed line. The grand staff continues the harmonic accompaniment.

Third system of the musical score. It consists of a single treble clef staff and a grand staff. The treble staff has a melodic line with eighth notes. The grand staff includes a piano (*pp*) dynamic marking and provides harmonic accompaniment.

First system of a musical score. The top staff is a single melodic line in G minor, featuring eighth-note patterns and a trill-like figure. The piano accompaniment consists of two staves: the right hand plays chords and rests, with the instruction "m. d." (mezzo-dolce) in the second measure; the left hand plays a simple bass line. Dynamics markings include a hairpin crescendo and decrescendo.

Second system of the musical score. The top staff continues the melodic line with eighth-note patterns. The piano accompaniment remains consistent with the first system, featuring chords in the right hand and a bass line in the left hand.

Third system of the musical score. The top staff features a melodic line with a trill-like figure, marked with a dashed line and the instruction "8va". The piano accompaniment continues with chords and a bass line. The dynamic marking "mp" (mezzo-piano) is present at the end of the system.

Tempo I

First system of music. The upper staff (treble clef) begins with a half note chord (F4, A4) marked *p*, followed by a half note chord (F#4, A4) marked *p*. The subsequent two measures contain eighth-note patterns. The lower staff (grand staff) features a piano accompaniment with chords in the right hand and single notes in the left hand. Dynamics include *mp* and *p*.

Second system of music. The upper staff (treble clef) starts with a half note chord (F4, A4) marked *mf*, followed by a half note chord (F#4, A4) marked *p*. The rest of the system continues with eighth-note patterns. The lower staff (grand staff) continues the piano accompaniment with chords and single notes. Dynamics include *mp* and *p*.

Third system of music. The upper staff (treble clef) begins with a half note chord (F#4, A4) marked *p*, followed by eighth-note patterns. The lower staff (grand staff) continues the piano accompaniment with chords and single notes. Dynamics include *p*.

First system of a musical score. The top staff is a single melodic line in treble clef, featuring a sequence of eighth notes with a grace note (marked '0') and various accidentals. The bottom part of the system consists of two staves (treble and bass clefs) for piano accompaniment, with chords and single notes. Dynamics include *mf* and *p*.

Second system of a musical score. The top staff features a melodic line with a long slur over the first two measures, followed by a more active eighth-note pattern. Dynamics are marked *mf* and *p*. The piano accompaniment in the bottom two staves consists of chords and single notes, with dynamics *mp* and *p*.

Third system of a musical score. The top staff continues the melodic line with a slur and eighth-note patterns. Dynamics are marked *mf* and *p*. The piano accompaniment in the bottom two staves consists of chords and single notes, with dynamics *mp* and *p*.

First system of a musical score. The top staff is a single treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a common time signature. It begins with a dynamic marking of *mp* and a first ending bracket labeled "#.1". The bottom staff is a grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of one flat. The music consists of several measures with various note values and rests.

Second system of the musical score. The top staff continues the melody with a dynamic marking of *mf* at the end. The bottom staff includes the instruction "m. d." (mezzo-dolce) and features a crescendo hairpin. The key signature remains one flat.

Third system of the musical score, starting with the tempo instruction "Piu mosso". The top staff features a rapid sixteenth-note passage. The bottom staff continues with a steady accompaniment. The key signature remains one flat.

System 1: Treble clef with eighth-note runs and slurs. Piano accompaniment in bass clef with chords and rests.

System 2: Treble clef with eighth-note runs, an accent (>), and a dynamic marking of *8va* with a dashed line. Fingering numbers 1 and 2 are present. Piano accompaniment in bass clef with chords and rests.

System 3: Treble clef with eighth-note runs, a dynamic marking of *pp*, and a dynamic marking of *(8va)* with a dashed line. Piano accompaniment in bass clef with chords and rests.

First system of a musical score. The top staff is a single treble clef with a key signature of one flat (B-flat). It contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, some beamed together, and a trill-like figure at the end. The bottom part consists of two staves (treble and bass clefs) bracketed together. The treble staff has a key signature of one flat and contains chords and rests. The bass staff has a key signature of one flat and contains a bass line with eighth and sixteenth notes. The marking "m. d." is placed in the treble staff of the second measure.

Second system of a musical score. The top staff is a single treble clef with a key signature of one flat. It contains a melodic line with eighth and sixteenth notes. The bottom part consists of two staves (treble and bass clefs) bracketed together. The treble staff has a key signature of one flat and contains chords and rests. The bass staff has a key signature of one flat and contains a bass line with eighth and sixteenth notes.

Third system of a musical score. The top staff is a single treble clef with a key signature of one flat. It contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, some beamed together, and a trill-like figure at the end. The bottom part consists of two staves (treble and bass clefs) bracketed together. The treble staff has a key signature of one flat and contains chords and rests. The bass staff has a key signature of one flat and contains a bass line with eighth and sixteenth notes. The marking "rit." is placed in the bass staff of the second measure, and "8va" is placed above the treble staff of the third measure.

Бібліографія

1. Варламова Т. Исполнение скрипичных партий в репертуаре домристов / Т. Варламова. – М., 2003. – 24 с.
2. Вольская Т. Школа мастерства домриста / Т. Л. Вольская. – Е., 1985. – 161с. 188
3. Гайденко А. П. Інструментознавство та основи теорії інструментування / А. П. Гайденко. – Х.: Майдан, 2010. – 234 с.
4. Гуменюк А. Українські народні інструменти / А. Гуменюк. – К.: Муз. Україна, 1967. – 243 с.
5. Гуцал В. Інструментовка для оркестру народних інструментів / В. Гуцал. – К.: Муз. Україна, 1988. – 79 с.
6. Лукин С. Методика работы над новым репертуаром для домры / С. Лукин, М. Имханицкий. – М.: Музыка, 2003. – Вып. 1. – 52 с.
7. Лысенко Н. Т. Методика обучения игры на домре / Н. Т. Лысенко. – К.: Муз. Україна, 1990. – 88 с.
8. Матвійчук Л. Методичні основи формування виконавської майстерності домриста: навч. Посібник / Л. Д. Матвійчук. – К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2000. – 67 с.
9. Онуфрієнко А., Дrajниця Л. Хрестоматія з диригування оркестром народних інструментів / А. Онуфрієнко, Л. Дrajниця. – К.: Муз. Україна, 1985. – 71 с.
10. Пшеничний Д. Інструментовка для оркестру народних інструментів / Д. Пшеничний. – К.: Муз. Україна, 1985. – 71 с.
11. Свиридов Н. Основы методики обучения игре на домре / Н. Свиридов. – Л.: Музыка, 1968. – 76 с.

Для нотаток

Для нотаток

Навчально-методичне видання

Дзяман Зінаїда Василівна

**Спеціальний музичний інструмент:
Ф. Шопен. Вальс ор.64 № 2**
(транскрипція для чотириструнної домри Г.М. Казакова)

методичні рекомендації
для самостійної роботи з курсу
«Спеціальний музичний інструмент»

Формат 60x84 ¹/₁₆. Обсяг 1,63 ум. друк. арк., 1,24 обл.-вид. арк.
Наклад 100 пр. Зам. 21. Видавець і виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Шопена, 12, тел. (0332) 29-90-65).

Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р.